

Sumar Executiv la Raportului de Evaluare

Consolidarea capacității societății civile pentru participarea incluzivă în societate a celor mai marginalizați părinți și copii

Pregătit de:

Centrul de Investigații și Consultanță „SocioPolis”

Februarie, 2018

Context

În perioada ianuarie 2015 – ianuarie 2018, Asociația obștească „Copil, Comunitate, Familie” (CCF Moldova) în parteneriat cu Hope and Home for Children (HHC), Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, au implementat proiectul „Consolidarea capacității societății civile pentru participarea incluzivă în societate a celor mai marginalizați părinți și copii”, finanțat de Uniunea Europeană. Proiectul a avut drept obiectiv general *consolidarea rolului ONG-urilor în promovarea drepturilor copiilor și implicarea în reforma sistemului de protecție a copilului în Republica Moldova*, oferind instruire și facilitând o cooperare eficientă, la nivelul a 13 raioane, pentru apărarea drepturilor copiilor și părinților marginalizați.

Centrul de Investigații și Consultanță „SocioPolis” a fost selectat pentru a realiza o evaluare generală a procesului de implementare a proiectului. Metodologia de evaluare a îmbinat colectarea datelor primare prin observații, interviuri individuale aprofundate, discuții focus grup, cu analiza datelor secundare (date de proiect, date statistice și administrative care există în diferite surse), urmărind procedurile de triangulare a datelor.

Managementul general al proiectului

CCF Moldova este unul dintre liderii în implementarea reformelor în domeniul protecției sociale a copiilor. Experiența acumulată în managementul diferitor proiecte a adus plus valoare proiectului. Evaluarea a constatat că a existat un management eficient al proiectului atât la nivel strategic, cât și la nivel operațional. Echipa de proiect a stabilit și a păstrat o comunicare eficientă cu organizațiile societății civile (OSC) și administrația publică locală din raioanele vizate. Activitățile proiectului au fost monitorizate și evaluate, oferind posibilitatea de a identifica provocările și a găsi soluții pentru a le remedia. În toate acțiunile din cadrul acestui proiect au fost introduse elemente de pledoarie și s-a optat pentru mecanisme și politici mai eficiente în domeniul dezinstituționalizării, protecției drepturilor copilului, protecției grupurilor marginalizate, descentralizării etc., pledoarie pentru finanțarea unor servicii sociale de către stat, în mod special, a asistenței parentale profesioniste (APP), caselor de copii de tip famili (CCTF), sprijinului familiale.

Relevanța

Proiectul este relevant pentru situația OSC din Republica Moldova (RM) și este în concordanță cu strategiile și obiectivele pe termen lung ale RM privind protecția copilului și incluziunea socială a celor mai vulnerabile grupuri, cum ar fi: a) *Strategia de protecție a copilului 2014-2020*; b) *Programul Național de Dezvoltare pentru Educația Incluzivă 2011-2020*, c) *Programul Național pentru Incluziunea Socială a Persoanelor cu Dizabilități 2017-2022*, d) *Strategia Națională pentru Descentralizare 2012-2018*. Menționăm că proiectul încurajează punerea în aplicare a documentelor internaționale pe care RM și le-a asumat: *Declarația Universală a Drepturilor Omului* (1990), *Convenția Europeană a Drepturilor Omului* (1997), *Convenția ONU privind drepturile copilului* (1993), *Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități* (2006), inclusiv *Agenda pentru Dezvoltare Durabilă 2030*. Nu mai puțin important este faptul că proiectul este pertinent și pentru acțiunile inițiate de autoritățile RM și susținute de către partenerii occidentali, privind măsurile de consolidare a încrederii și de apropiere a cetățenilor de pe cele 2 maluri ale Nistrului. Cele menționate relevă că proiectul răspunde unor

necesități reale existente în societatea moldovenească: (i) nevoia de incluziune socială a celor mai vulnerabile grupuri de copii și părinți; (ii) necesitatea consolidării capacităților OSC locale; (iii) necesitatea îmbunătățirii cooperării dintre OSC, APL, mass-media locală pentru a îmbunătăți situația copiilor și părinților marginalizați; (iv) necesitatea îmbunătățirii colaborării cu OSC, APL din regiunea Transnistreană.

Eficiența

Feedback-ul de la OSC și APL indică faptul că CCF Moldova a implementat numeroase activități într-un mod eficient și a jucat un rol semnificativ în îmbunătățirea dialogului dintre societatea civilă și APL, cu mijloace financiare minime. Conform rapoartelor, toate activitățile au fost finalizate. Unii indicatori sunt mai mari decât au fost, inițial, prevăzuți în propunerea de proiect: 28 OSC și-au îmbunătățit capacitățile de advocacy, față de 25 planificate; 108 profesioniști în domeniul protecției copilului au fost instruiți, față de 75; 977 de familii vulnerabile au fost identificate și sprijinite, față de 150; au fost selectați și formați 22 de autoavocați (informațional, psihologic, juridic și social), față de 20 planificați.

Granturile au constituit o componentă cost-eficientă a proiectului. Activitățile implementate de fiecare din cele 13 OSC beneficiare de grant au avut un impact enorm, la nivel de comunitate, inclusiv beneficiari și familiile acestora, prin numărul mare al activităților organizate, dar și al schimbărilor generate de acestea, la nivel individual, familial, comunitar, referitor la incluziunea socială, dar și la nivel de percepție a populației privind grupurile vulnerabile.

Eficacitatea

Starea actuală a rezultatelor demonstrează că proiectul atinge treptat scopul propus. OSC și profesioniștii în domeniul protecției copilului din raioanele țintă ale proiectului posedă cunoștințe și abilități în domeniul pledoariei pentru drepturile copiilor și familiilor vulnerabile. Reieșind din faptul că posibilitățile OSC și APL din teritoriu au fost diferite, echipa CCF Moldova a aplicat o abordare individuală de lucru cu aceștia, ținând cont de cunoștințe și abilități. Abordarea individuală a fost o strategie reușită, contribuind la o implementare mai eficace. Cu toate acestea, nu toate cele 28 de organizații neguvernamentale implicate în proiect au dezvoltat parteneriate și acționează împreună cu reprezentanți ai APL, școli, instituții medicale și alte instituții sociale.

Raportul „Auditul serviciilor sociale în 12 UTA din Republica Moldova” indică schimbările care s-au produs la nivelul serviciilor sociale dezvoltate de APL, în primii 2 ani de implementare a proiectului. Schimbări semnificative s-au atestat în dezvoltarea serviciului de asistență personală, serviciului de asistență parentală profesionistă în raionul Râșcani și, mai puțin, în ceea ce privește casa comunitară pentru copiii aflați în situație de risc.

Impactul

Impactul proiectului este multidimensional: (i) OSC; (ii) autoavocați din grupurile vulnerabile; (iii) copii și familii marginalizate. Schimbările nu au fost doar pe grupurile țintă nominalizate, dar și în cele 13 raioane de implementare a proiectului, inclusiv în plan național.

Impactul acțiunilor CCF Moldova în dezvoltarea capacităților OSC, inclusiv a componentei de advocacy a celor mai vulnerabile categorii de copii și familii relevă: (i) cunoașterea prevederilor politicilor naționale în domeniul protecției copilului, înțelegerea necesității de a preveni separarea și

instituționalizarea copiilor, inclusiv a modalităților de implementare a politicilor de protecție, la nivel local, (ii) stabilirea parteneriatelor de colaborare cu APL, mass-media locală, (iii) cunoștințe acumulate în domeniul de advocacy pentru grupurile vulnerabile, planificarea acțiunilor de advocacy și inițierea unor acțiuni de advocacy la nivel raional, (iv) îmbunătățiri considerabile la capitolul politici interne de protecție a copilului – proceduri de evidență a cazurilor pe interior, prezența unui cod de conduită pentru profesioniștii care interacționează cu copiii; (v) creșterea vizibilității OSC, dar și a acțiunilor în domeniul advocacy, la nivel de comunitate/oraș/raion.

Reprezentantul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (MSMPS) a menționat că, datorită proiectului, reprezentanții OSC locale și-au îmbunătățit cunoștințele în domeniul cadrului legal privind sistemul de protecție a copilului și a familiei, inclusiv, s-a reușit crearea unei conexiuni între OSC locale din 13 raioane și perspectiva unei abordări comune la capitolul acțiunile de advocacy, dar și de suport pentru familiile marginalizate.

Totodată, în procesul de evaluare s-a constatat că OSC au în continuare nevoie de ghidare pro-activă în acțiunile de pledoarie pentru că: (i) unele acțiuni de pledoarie organizate de acestea sunt acțiuni de o singură dată și nu neapărat un demers de pledoarie, (ii) puține OSC planifică și organizează activități de pledoarie în echipă, din simplu motiv că sunt organizații mici și nu au o persoană responsabilă de aceste acțiuni.

Subliniem că proiectul a determinat schimbarea spre bine a vieții diferitor categorii de copii și persoane marginalizate: (i) copii cu dizabilități, inclusiv, autism; (ii) copii din familii vulnerabile; (iii) familii cu mulți copii; (iv) persoane cu dizabilități; (v) tineri dezinstituționalizați, (vi) persoane de etnie romă, etc., prin acțiuni de sensibilizare, integrare, dezvoltare a abilităților, suport etc.

Vizibilitatea proiectului

Vizibilitatea proiectului a fost foarte bună atât în mass-media națională, cât și în cea locală (TV, radio și presă, Internet). În organizarea acțiunilor de vizibilitate a proiectului, echipa CCF Moldova s-a condus de Manualul de Comunicare și Vizibilitate elaborat de UE, dar și de Manualul organizației privind vizibilitatea. Unul din principiile organizației este participarea copiilor în activitățile desfășurate. Copiii au fost întrebați cum văd ei posibilitatea de îmbunătățire a situației (Ce-i face pe ei mai fericiți? Cum pot fi ajutați copiii vulnerabili?). Desenele și extrasele din discuțiile lor au fost utilizate în broșurile „Cunoaște-ți drepturile”, adresate familiilor cu copii și persoanelor cu dizabilități.

Durabilitatea și posibilitățile de replicare

Criteriul principal al durabilității îl constituie resursele umane. În acest proiect, resursele umane au fost fortificate prin formarea a 48 de membri ai OSC din 13 raioane, 108 specialiști în protecția drepturilor copilului, 22 de autoavocați care posedă cunoștințe despre modalitățile de luptă pentru drepturile persoanelor marginalizate. 28 de OSC locale dețin anumite abilități și pot lupta pentru drepturile celor marginalizați, pot scrie proiecte și pot accesa fonduri. Investițiile făcute, anume pe domeniul de pledoarie, pe de o parte, trebuie menținute, pe de altă parte, trebuie dezvoltate. E necesar de continuat acțiunile de capacitate a OSC locale în domeniul pledoariei drepturilor grupurilor marginalizate, inclusiv, în dezvoltarea capacităților de mobilizare comunitară pentru persoanele aflate în situații de dificultate.